

РЕШЕНИЕ

№ 12907

гр. София, 25.07.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXI КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 31.05.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Силвия Димитрова

ЧЛЕНОВЕ: Евгения Баева

Елена Попова

при участието на секретаря Богданка Гешева и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **2784** по описа за **2024** година докладвано от съдия Елена Попова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по касационна жалба от адв. И. Ю., пълномощник на Д. Х. Л., ЕГН [ЕГН], и насрещна касационна жалба, подадена от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерство на правосъдието, срещу решение № 7950/18.12.2023 г. по адм. д. № 3218/2023 г. по описа на Административен съд София град, Първо отделение, 26-ти състав. С оспорваното решение, съдът е уважил частично исковата претенция на касатора Л. против Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" (ГДИН) за сумата 20 000 лева, представляваща обезщетение за претърпени нематериални вреди от нарушение на чл. 3, ал.2, вр. с ал.1 от ЗИНЗС за периода от 01.11.2017 г. – 01.06.2021 г., за време на престоя му в Затвора – [населено място], както и за периода от 02.06.2021 г. – 08.02.2023 г., за престоя му в З. – К., вследствие на неблагоприятни битови условия, като я е уважил в размер на 6630.00 лева, ведно със законната лихва, считано от 09.02.2021 г. до окончателното изплащане на задължението.

Според изложението в касационната жалба на касатора Л., решението, в обжалваната част, е неправилно като постановено при нарушения на материалния и процесуалния закон. В подкрепа на оплакването и като основание за незаконосъобразност се сочат дела на АССГ, по които имало установена практика за уважаване на такива искове,

предявени на същото основание, а на следващо място е оплакването, че решението не е съобразено с въведените правила за обезщетение по такива дела за морални вреди, минимално по 4 евро на ден. Сочи се практика на ЕСПЧ по дела, за които държавата България била осъждана поради нарушения на правата и в условията на нарушаване на чл. 3 от ЗИНЗС. Моли съда да отмени решението в обжалваната му част и да постанови друго, с което да уважи исквата претенция от 20 000 лв. в пълен размер, ведно със законната лихва, считано от 09.02.2023 г. до окончателното изплащане на дължимата сума и разноските пред двете инстанции.

В подадената от Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" касационна жалба се сочи, че обжалваното решение е неправилно, издадено при нарушение на материалния закон и административнопроизводствените правила. Соци се, че съдът не е съобразил установената фактическа обстановка. В тази връзка се сочи, че съдът не е обсъдил всички представени от ответника писмени доказателства (записки, протоколи, договори, справки и др.), които като неоспорени имат обвързваща доказателствена тежест. На следващо място се сочи, че съдът не е обсъдил медицинската документация на ищеца, в която липсвали данни за здравословни проблеми, ведно с противоречивата на нея информация, споделена от разпитаните свидетели. В тази връзка се сочи, че съдът не е обсъдил в мотивите си посоченото несъответствие между приетите по делото писмени и устни доказателства. На трето място се сочи, че въпреки указанията на съда, дадени в определение от 10.04.2023 г., ищецът не е доказал претърпените от него вреди, нито причинно-следствената връзка между тях и твърдяното незаконосъобразно бездействие на ответника. Моли съдът да отмени обжалваното решение в частта, с която е осъдена Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", а в условията на алтернативност, присъдената сума да бъде намалена. Претендира разноски за юрисконсултско възнаграждение.

В съдебно заседание касаторът Д. Х. Л. не се явява, не се представлява, като в подадена молба от 31.05.2024г. поддържа жалбата, моли оспорваното решение да бъде отменено, като претендира разноските и в касационното производство съгласно приложения списък.

В съдебно заседание касаторът Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С., чрез процесуален представител, поддържа касационната си жалба и изразява становище за неоснователност на касационната жалба на Д. Л.. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение и прави възражение за прекомерност на претендирания адвокатски хонорар.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност на касационната жалба на Д. Л. и за основателност на касационната жалба на ГДИН.

Административен съд София- град, X. касационен състав, като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания, прилагайки нормата на чл. 218 от АПК, приема следното от фактическа и правна страна.

Касационните жалби са процесуално допустими, като депозирани в срок и от активнорегитимирани лица, за които съдебният акт в оспорените му части е неблагоприятен. Разгледани по същество, касационните жалби са частично основателни.

С постановеното съдебно решение № 7950 от 18.12.2023 г., постановено по адм. дело № 3218/2023 г. по описа на Административен съд София град, I отделение, 26-ти състав исквата претенция за присъждане на обезщетение в размер на 20 000

лева за претърпени от Д. Х. Л. неимуществени вреди за периода от 01.11.2017 г. – 01.06.2021 г., за време на престоя му в Затвора – [населено място], както и за периода от 02.06.2021 г. – 08.02.2023 г., за престоя му в З. – К. е уважена частично. ГДИН е осъдена да заплати на Д. Х. Л. обезщетение за 1882 дни в местата за лишаване от свобода в размер на 6630.00 лв., ведно със законната лихва от датата 09.02.2023 г. до окончателното изплащане на обезщетението. С постановеното съдебно решение исковата претенция е отхвърлена за разликата до предявения размер от 20 000 лева като неоснователна.

По смисъла на чл. 220 във връзка с чл. 218, ал. 2 АПК съществува забрана за фактически установявания в касационното производство, като правомощията на съда се изразяват само в преценката дали първоинстанционният съд правилно е приложил релевантните материалноправни норми, дали неговото решение е валидно и допустимо, дали е допуснал съществени процесуални нарушения, обуславящи отмяна на оспорения съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане по реда на чл. 222, ал. 2 АПК.

Касационната инстанция възприема изцяло, съобразно чл. 220 АПК, установената от първоинстанционния съд фактическа обстановка.

По делото е установено, че Д. Л. в процесните периоди е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ в Затвора-гр. С. и в З. – К., като няма данни да се е намирал в място за лишаване от свобода от 01.11.2017 до 06.11.2017 и в периода от 20.07.2022г. до 11.08.2022г., т.е. общо е пребивавал 1882 дни. Първоинстанционният съд е обсъдил и изследвал относимите доказателства относно битовите условия в Затвора - [населено място] и в З. – К.. От мотивите на обжалваното съдебно решение е видно, че съдът е приел за установено, че в спалните помещения, в които е бил настанен Л. и в Централния Софийски затвор и Затворническо общежитие „К.“, е бил принуден да съжителства с хлебарки и дървеници. Приел е за безспорно, че предприетите от ответника действия по дезинфекция и дезинсекция са били неефективни, и не са постигали желаните ефекти, което несъмнено е довело до неудобствата за Л., свързано с допълнителните усилия, които е следвало да полага, за да се предпазва от неблагоприятното въздействие на хлебарки и дървеници. Съдът е достигнал до извод, че горните обстоятелства са се отразили на възможностите за спокоен сън и нормалното възстановяване на Л. след работен ден в периодите на трудовата му ангажираност, както е заключил, че същите могат да причинят емоционален стрес, безпокойство, негативни емоции, физически и психически дискомфорт, и да създадат чувство на унижение и безпомощност, независимо че представената информация от ръководителите на медицинските центрове в местата за лишаване от свобода не съдържа данни ищецът да е търсил специализирана помощ за преодоляване на физически и/или психически страдания от съжителството с инсекти. Обсъдил е и представените от ответника писмени доказателства за извършваните действия по дезинфекция, дезинсекция и дератизация на територията на С. централен затвор и Затворническото общежитие „К.“, като е достигнал до заключение, че същите не оборват твърденията на ищеца за наличие на хлебарки и дървеници. За да достигне до горните категорични заключения, съдът е приел установяванията в представения по делото доклад на Националния превантивен механизъм за 2019 г. с отправена препоръка до министъра на правосъдието, в който е отразено, че „Проблемът относно наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода е системен. Независимо от периодичното месечно пръскане, то е неефективно...“, както и

кореспондиращите с посочените установявания свидетелски показания на разпитаните в производството свидетели.

С оглед горните обстоятелства, съдът е достигнал до извод, че са доказани неблагоприятните условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в нарушение на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, както и на чл. 3 ЕКПЧОС, свързани с лоши битови условия, вследствие от провежданата неефективна дезинсекция. Касационната инстанция споделя направените изводи, вкл. изводите на съда заброя на дните, в които ищецът се е намирал в местата за лишаване от свобода, а именно- 1882 дни. Налице е неизпълнение от затворническата администрация на законоустановените задължения по чл. 3 ЗИНЗС и чл. 3 ЕКПЧОС, според които никой не може да бъде подлаган на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне или наказване.

По силата на нормата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС, при наличие на нарушение на някоя от посочените в чл. 3 ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Както правилно е приел първоинстанционният съд, ищецът не дължи доказването на неимуществените вреди, когато е налице нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, както и на чл. 3 от ЕКПЧОС.

Неоснователно е оплакването на касатора Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С., че при излагане на фактическата обстановка съдът не е взел предвид представените от ГДИН доказателства, а именно докладни записки, протоколи и справки, тъй като видно от оспорваното решение всяко едно от посочените доказателства е обсъдено в решението на АССГ с конкретното му посочване. В тази връзка при съпоставка на писмените и гласните доказателства в показанията на разпитаните свидетели С. Т., И. П. и И. Т. правилно съдът е установил, че в посочения период ищецът е бил поставен в неблагоприятни условия, дължащи се на несъответни и неефективни действия по обезпаразитяване от хлебарки и дървеници. Установените факти следва да се определят, като уронващи човешкото достойнство, което предполага наличието на увреждане на ищеца, като последица от неблагоприятната жизнена среда.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са причинени виновно от тях. За да се приеме, че административният орган е изпълнил задълженията си е необходимо, в резултат на извършеното обезпаразитяване, в помещенията на затворите да няма вредители.

При това положение, правилото на чл. 284, ал. 5, във връзка с ал. 1 ЗИНЗС налага да се приеме, че ищецът е претърпял неимуществени вреди, изразяващи се в описаните в исковата молба негативни психически състояния. Така, съгласно чл. 52 от Закона за задълженията и договорите, обезщетението за неимуществените вреди се присъжда от съда по справедливост, като неговият размер зависи от степента и характера на вредите и от продължителността на периода, през който са били претърпени.

С оглед характера на претърпените вреди – причинени страдания от поставянето на ищеца в неблагоприятни битови условия и периода, през който е търпял неприемливите условия в Затвора – [населено място] за периода от 01.11.2017 г. – 01.06.2021 г., и престоя му в З. – К. за периода от 02.06.2021 г. – 08.02.2023 г., като се

изключат дните, за които няма данни Д. Л. да е пребивавал в местата за лишаване от свобода, според настоящия състав, обезщетението, което е най-справедливо да се присъди за 1882 дни е в размер на 9 410 лева (1 882 дни x 5 лева), при съобразяване на размера на присъжданите обезщетения от съдилищата при идентични случаи, с преценката, че нарушението е за лоши условия – наличие на хлебарки и дървеници в помещенията на Затвора-С. и З.-К., преживените страдания и продължителността на периода, през който са търпяни.

Преценката за погасяване на иска, поради изтичане на срока по 110 от Закона за задълженията е материалноправна и се прави при установяване на основателност на предявения иск.

Преценката на първоинстанционния съд, основана на даденото в т. 4 на Тълкувателно решение № 3/22.04.2004 година, постановено по тълк.д. № 3/2004 година на Общото събрание на съдиите от Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд на Република България, задължително тълкуване кой е началният момент на погасителната давност при икове за обезщетяване на вреди от незаконни бездействия на административни органи, че искът не е погасен по давност, е правилна. Бездействието на административните органи при Затвора-С. е преустановено с преместването на ищеца в З. К. – 02.06.2021 година. Нарушението на административните органи в З.-К. е преустановено на 08.02.2023г., когато е освободен.

С оглед на горното проверяваното решение следва да се отмени за разликата от 6 630 до 9 410 лева, като на ищеца следва да се присъди допълнително сумата от 2 780 лева.

На адвокат Ю. следва да се присъдят разноски по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата в размер на 1 725.40 лева за първата инстанция (разноски 2 125.40 лева-разноски x уважена част-9 410 лева : претенция-20 000 лева=2 125.40 лева – 400 лева-присъдени от първата инстанция).

На жалбоподателя Л. следва да се присъдят направените пред настоящата инстанцията съдебно-деловодни разноски в размер на 2.02 лева, съобразно уважената част (разноски-12.50 лева x уважена част- 2 780.00 лева : претенция-17 220 лева).

На адвокат Ю. следва да се присъди адвокатско възнаграждение за настоящата инстанция по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата в размер на 168.96 лева, съобразно уважената част (разноски-1046.60 лева, възнаграждение по чл. 8, ал.1, вр. чл. 7, ал. 2, т. 4 от Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения x уважена част- 2 780.00 лева : претенция- 17 220 лева).

На ответника не се присъждат разноски, арг. чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС.

Мотивиран от изложеното, Административен съд – София-град, XXI тричленен състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 7950/18.12.2023 година, постановено по адм. дело № 3218/2023 година по описа на Административен съд – София-град в частта, с която Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. е осъдена да заплати на Д. Х. Л. ЕГН [ЕГН], обезщетение за претърпени неимуществени вреди, произтичащи от неблагоприятни битови условия, при които е бил настанен в Софийски централен затвор и Затворническо общежитие от открит тип „К.“ в периодите 01.11.2017-19.07.2022г. и 12.08.2022-08.02.2023г., за разликата от 6 630 лв. (шест

хиляди шестостин и тридесет лева) лева до 9 635 (девет хиляди шестстотин тридесет и пет) лева, КАТО ВМЕСТО НЕГО ПОСТАНОВЯВА :

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. **ДА ЗАПЛАТИ НА Д. Х. Л. ЕГН [ЕГН]** сумата 2 780 (две хиляди седемстотин и осемдесет) лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, произтичащи от неблагоприятни битови условия, при които е бил настанен в Софийски централен затвор и Затворническо общежитие от открит тип „К.“ за 1882 дни в периодите 01.11.2017-19.07.2022г. и 12.08.2022-08.02.2023г., ведно със законната лихва от 09.02.2023 година до окончателното погасяване на задължението.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. **ДА ЗАПЛАТИ НА** адвокат И. В. Ю. от Адвокатска колегия-С., с адрес : [населено място], ул. „П. № 9, вх. Б, ет. 4, ап. 12 сумата от на 1 725.40 лева (хиляда седемстотин двадесет и пет лева и четридесет стотинки) лева, представляваща адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата.

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 7950/18.12.2023 година, постановено по адм. дело № 3218/2023 година по описа на Административен съд – София-град в частта, с което Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. е осъдена да заплати на Д. Х. Л. ЕГН [ЕГН], обезщетение за претърпени неимуществени вреди, произтичащи от неблагоприятни битови условия, при които е бил настанен в Софийски централен затвор и Затворническо общежитие от открит тип „К.“ в периодите 01.11.2017-19.07.2022г. и 12.08.2022-08.02.2023г, в размер на **6 630 лв.** (шест хиляди шестстотин и тридесет лева) лева, ведно със законната лихва от 09.02.2023 година до окончателното погасяване на задължението и Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. е осъдена да заплати на адвокат И. В. Ю. от Адвокатска колегия-С. сумата от **400** (четиристотин) лева, представляваща адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. **ДА ЗАПЛАТИ НА Д. Х. Л. ЕГН [ЕГН]** сумата **2,02** лв. (два лева и две стотинки), представляваща съдебно-деловодни разноски.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. **ДА ЗАПЛАТИ НА** адвокат И. В. Ю. от Адвокатска колегия-С., с адрес : [населено място], ул. „П. № 9, вх. Б, ет. 4, ап. 12 сумата от **168.96** лв. (сто шестесет и осем лева и деветдесет и шест стотинки), представляваща адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ
2.

:

1.